

MUZEJ TRILJSKOG KRAJA

IZVJEŠĆE O RADU ZA 2018. GODINU

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.1. Kupnja

Od privatnog prodavatelja je otkupljena lovačka puška s mehanizmom za opaljivanje na perkusiju (s mehanizmom za opaljivanje na piston). Puška je talijanske proizvodnje, datirana između 1860. i 1870. godine, a koristilo ju je stanovništvo graničnog područja s Osmanskim Carstvom. Puška potječe iz mjesta Voštane te predstavlja sasvim novu vrstu građe za Muzej triljskog kraja.

1.3. Darovanje

Muzeju je u 2018. godini darovano sedam predmeta kojima je obogaćen muzejski fundus. Etnografska zbirka je tako bogatija za pneumatski pianino i ručnu bušilicu iz prve polovine 20. st. (inventarne oznake: MTK 1873 i MTK 1924). Najskromnija muzejska zbirka, Kulturno-povijesna, broji četiri nova muzejska predmeta; vrijednu drvenu mehaničku uru koja je proizvedena u Sjedinjenim Američkim Državama u prvoj polovini 20. st. (MTK 1883). Sat je potpuno očuvan i funkcionalan. Ista zbirka je obogaćena s još dva darovana i jednim otkupljenim predmetom; uzorak tkanja iz Čačvine je inventiran pod brojem MTK 1876, a umjetnička slika Ivana Gusića *Božić kraj ognjišta* koja prikazuje tradicionalni način života triljskog kraja nosi oznaku MTK 1995. S po jednim darovanim predmetom su obogaćene Numizmatička i Prapovijesna arheološka zbirka; Jedan mletački soldin i ulomak sječiva tj. kremene alatke za Prapovijesnu arheološku zbirku (MTK 1935).

2. ZAŠTITA

2.1. Preventivna zaštita

Čišćenje, pregledavanje i provjetravanje tekstilnog inventara te ostale građe iz fundusa. Praćenje i održavanje mikroklimatskih uvjeta u muzejskim prostorima.

2.2. Konzervacija / 2.3. Restauracija

Tekstilna građa koja je u Muzej pristigla u lošem stanju; oštećena djelovanjem prašine, nametnika i neadekvatnih zahvata se redovito restaurira od strane ovlaštenih osoba Ministarstva kulture Republike Hrvatske. U 2018. godini se pristupilo restauraciji ženskog pulovera – guće inventarne oznake MTK 1800 i jedne podsuknje inventarne oznake MTK 1876. Restauratorsko-konzervatorski zahvati na spomenutim predmetima su izvršeni u Zagrebu od strane ovlaštene restauratorice tekstila Blaženke Beatović, a uključivali su transport i dostavu predmeta, izradu fotodokumentacije prije, tijekom i nakon zahvata, dezinfekciju, čišćenje te mokro i suho pranje predmeta, sušenje, uklanjanje prethodnih neadekvatnih zahvata i oštećenja, nadopunjavanje predmeta u skladu s izvornim materijalom i tehnikom izrade, opremanje predmeta za pohranu i transport, izradu dokumentacije te povrat predmeta u Muzej.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga

113 jedinica, računalna obrada M++

3.3. Fototeka

19 jedinica, računalna obrada S++

3.6. Hemeroteka

5 jedinica, računalna obrada S++

3.9. Ostalo

- Izložbena djelatnost – 4 jedinice, računalna obrada S++
- Pedagoška djelatnost – 5 jedinice, računalna obrada S++
- Posebna događanja – 4, računalna obrada S++
- Konzervatorsko-restauratorski postupci – 2, računalna obrada S++
- Dokumenti – 1, računalna obrada S++
- Evidencija terenskih izvještaja – 2, računalna obrada S++
- Izdavačka djelatnost – 1, računalna obrada S++

4. KNJIŽNICA

4.1. Nabava

Knjižnični fond je u 2018. godini obogaćen sa 116 novih naslova – kupnjom i pretplatom (3), poklonima i razmjenom (113).

4.2. Stručna obrada knjižničnog fonda

Knjižnični fond je inventiran i popisao u Excel-u.

5. STALNI POSTAV

Naziv: **Tilurium - rimski vojni logor**

Autorica stručne koncepcije: Angela Tabak

Autor likovnog postava: Marko Rogošić

Opseg (broj eksponata): 300

Površina u m²: 90 m²

Kraći opis: Arheologija: Trajna izložba - *Tilurium- rimski vojni logor Gardun* postavljena u rujnu 2009. g. (izložen je odabir predmeta iz prvih 10 godina istraživanja, ukupno 300 eksponata s popratnim crtežima, rekonstrukcijama, vizualizacijama i drugim muzeografskim pomagalicama).

Etnografija: *Etnografska baština Trilja i stare fotografije* (izložen je izbor od ukupno 195 predmeta koliko je prikupljeno od osnutka Muzeja).

6. STRUČNI RAD

6.1. Stručna obrada muzejske građe

Konstantno se provodi stručna obrada muzejske građe u procesu dokumentiranja i inventiranja te proučavanjem stručne i znanstvene literature, a po potrebi i konzultacijama s drugim muzejskim stručnjacima.

6.3. Revizija građe

U lipnju i srpnju 2018. godine je temeljem članka 14. Zakona o muzejima (NN 110/15) i članka 22. Pravilnika o sadržaju i načinu vođenja muzejske dokumentacije o muzejskoj građi (NN 108/2) provedena revizija cjelokupne muzejske građe: Arheološke zbirke podijeljene na prapovijesnu, antičku i srednjovjekovnu, Numizmatičke zbirke, Kulturno-povijesne zbirke i Etnografske zbirke. Povod revizije je bila primopredaja dužnosti ravnatelja Muzeja triljskog kraja. Zapisnik o reviziji (kl: 612-05/18-01/42, ur.br: 2175-05-07/18-75) s rezultatima i priložima je dostavljen Osnivaču i Ministarstvu Kulture Republike Hrvatske. Temeljem rezultata revizije i na traženje Ministarstva kulture je izrađen Plan inventarizacije građe koja je zatečena u Muzeju, a nije bila inventirana.

6.8. Stručno usavršavanje

U listopadu 2018. godine je ravnateljica Muzeja triljskog kraja sudjelovala na radionici/seminaru na temu dokumentacijske obrade muzejskih predmeta kao i grupa muzejskih predmeta koji čine cjelinu. Radionica se održala u Muzeju grada Splita u organizaciji Muzejskog dokumentacijskog centra i tvrtke Link 2, a obrađene su teme: međunarodni standardi i smjernice za obradu, muzejska praksa (analiza kataloga zbirke i izložaba te mrežnih zbirke) te primjeri obrade/inventiranja muzejskih predmeta iz najvećih domaćih muzeja. Ravnateljica Muzeja je u studenom 2018. godine sudjelovala u edukativnim radionicama Koordinacija aktivnosti sustava

TZ (DMO), turističkih agencija (DMK) i ostalih dionika turističke ponude na razvoju turističkih proizvoda kulturnog turizma u organizaciji Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije.

9. IZLOŽBENA DJELATNOST

Naziv izložbe: **Od korijena do korijena**

Mjesto održavanja i prostor: Muzej triljskog kraja

Vrijeme trajanja: 6. srpnja – 7. srpnja 2018.

Autori stručne koncepcije: Hari Klarica, Boris Hrepić

Autori fotografija: Hari Klarica, Boris Hrepić

Opseg (broj eksponata): 14

Web adresa: <http://www.ferata.hr/umuzeju-triljskog-kraja-otvorena-izlozba-od-korijena-do-korijena/>

Vrsta: umjetnička, tuzemna, skupna, pokretna

Tema: Izložba *Od korijena do korijena* je održana u sklopu 2. Thrill Blues Festivala – muzičkog festivala koji privlači veliki broj ljubitelja blues glazbe. Muzej je svoje prostore ustupio organizatorima festivala, te se ovom likovnom izložbom inspiriranom slavnim glazbenicima, usmjerio ka novoj vrsti publike.

Korisnici: šira javnost

Naziv izložbe: **Tragom turskih teftera**

Mjesto održavanja i prostor: Muzej triljskog kraja

Vrijeme trajanja: 12. srpnja – 31. srpnja 2018.

Autori stručne koncepcije: Sanja Budić Leto, Josip Dukić

Autori likovnog postava: djeca članovi Kulturnog društva Trilj

Opseg (broj eksponata): 13

Web adresa: <https://www.ferata.hr/program-povodom-obilježavanja-gospe-karmelske/>

Vrsta: umjetnička, tuzemna, skupna, pokretna

Tema: Izložba je plod rada na projektu Kulturnog društva Trilj – Pismo, slika, baština: Tursko razdoblje u Cetinskoj krajini, kojeg je odobrilo i novčano pomoglo Ministarstvo znanosti obrazovanja i sporta Republike Hrvatske. Djeca nižih razreda osnovne škole su naslikala 13

umjetničkih djela inspiriranih usponom i razdobljem Osmanskog Carstva te su isti radovi objavljeni u istoimenoj slikovnici.

Korisnici: šira javnost

Naziv izložbe: **Slava njima, slava svima – ki umiru slično njima!**

Mjesto održavanja i prostor: Muzej triljskog kraja

Vrijeme trajanja: 13. studenoga – 30. studenoga 2018.

Autori stručne koncepcije: Sanja Budić Leto, Matej Gabrilo

Autori likovnog postava: Matko Biljak, Petar Malbaša

Opseg (broj eksponata): 25

Web adresa: <https://www.dalmacijadanas.hr/u-trilju-se-otvara-izlozba-slava-njima-slava-svima-kiumiru-slicno-njima>

Vrsta: povijesna, tuzemna, edukativna, skupna, pokretna

Tema: Izložba povodom 27. obljetnice okupacije grada Vukovara. Izložena su ratna odličja i dokumentacija zapovjednika Sajmišta Ivana Poljaka Sokola i branitelja Andrije Aličića, fotografije ratnog reportera Matka Biljaka, a projektiran je I dokumentarni film ratnog snimatelja Petra Malbaše.

Korisnici: šira javnost

Naziv izložbe: **Naš 25. Božić**

Mjesto održavanja i prostor: Muzej triljskog kraja

Vrijeme trajanja: 18. prosinca – 30. prosinca 2018.

Autorice stručne koncepcije: Sanja Budić Leto, Ana Žuro

Autori likovnog postava: članovi Likovne udruge Tilurium

Opseg (broj eksponata): 32

Web adresa (ukoliko je izložba predstavljena na Internetu): <https://www.ferata.hr/umuzeju-triljskog-kraja-otvorena-izlozba-nas-25-bozic/>

Vrsta: umjetnička, tuzemna, skupna, pokretna

Tema: Izložba likovnih radova se sastoji od 5 skulptura i 22 slike raznih tehnika (akvarel, mozaik, vitraj..) vjerske i pejzažne tematike. Veći dio radova predstavlja razdoblje Došašća i Božića, a nekolicina slika prikazuje pejzaž triljskog kraja.

Korisnici (kome je izložba namijenjena): šira javnost

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

Preklopni letak izložbe *Slava njima, slava svima – ki umiru slično njima!* dimenzije 21 cm x 10 cm.

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

Po dogovoru i najavi vršila su se stručna vodstva po stalnom postavu Muzeja triljskog kraja i na arheološkim lokalitetima Tilurij i Nutjak.

11.2. Predavanja

U suradnji s profesorima geografije OŠ Trilj, Muzej triljskog kraja je krajem siječnja organizirao predavanje petim razredima. Predavanja na temu „Fosili našeg kraja“ održao je umirovljeni učitelj Marijan Sikirica koji je učenike educirao o prirodoslovnim aspektu grada Trilja i okolice, geološkoj prošlosti Zemlje te nastanku fosila.

11.3. Radionice i igraonice

Muzej se u svibnju 2018. priključio 23. Edukativnoj muzejskoj akciji pod nazivom „Lađa“. Osnovna ideja akcije bila je istaknuti muzej kao ustanovu koja je odgovorna za baštinu koja se čuva u muzeju i muzejskom okruženju. Muzej triljskog kraja je trinaestu godinu za redom sudjelovao u edukativnim akcijama koje organizira Hrvatsko muzejsko društvo, Sekcija za muzejsku pedagogiju. U svibnju su edukativne radionice održane u Muzeju triljskog kraja i u područnim školama Bisko, Čaporice, Ugljane, Velić, Vedrine i Jabuka, a sudjelovalo je ukupno 213 učenika. Učenici su odslušali kratko izlaganje o povijesti lađe koju su kasnije izrađivali od papira, a izrađivali su i mozaike s motivom lađe i amfore te rješavali zadatke. Posebni gost je bila prof. dr. sc. Zrinka-Šimić Kanaet s Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koja je vodila radionice zajedno s djelatnicom Muzeja. Godine 2014. je krenuo ciklus

ljetnih radionica koje se tijekom kolovoza odvijaju u muzejskom lapidariju. Tako je u suradnji s dr. sc. Ivanom Ožanić Roguljić iz Instituta za arheologiju održana ljetna edukativna radionica „LVDIMO, igrajmo se!“ Djeca i roditelji su nakon odslušanog predavanja o razvoju društvenih igara u antici dobili priliku zaigrati neke od njih. Budući da muzejski fundus, a napose arheološka zbirka sadrži i predmete za svakodnevnu uporabu, kroz ljetne radionice se učenicima prezentira civilni način antičkog života i teme poput antičke svjetovne arhitekture, odjeće i mode, prehrane, njege tijela, zabave i slično.

U rujnu 2018. godine su djelatnice Odsjeka za Arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu: prof. dr. sc. Zrinka Šimić- Kanaet , dr. sc. Iva Kaić i dr. sc. Vinka Matijević u suradnji s djelatnicom Muzeja triljskog kraja nastavile s edukativnim potprogramom „Muzej u gostima“ koji je započeo u sklopu obilježavanja Međunarodnog dana muzeja, a nastavio se u sklopu višegodišnjeg projekta *Triljski kraj = arheološki raj* koji sufinancira i sponzorira Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Posjećene su područne škole Velić, Vedrine i Jabuka, a po prvi put i područne škole Košute i Grab. Održane su edukativne radionice naziva „Tilurianus Crectus ide na ručak“ s ciljem popularizacije znanosti putem prezentacije arheološke struke.

U suradnji s dječjim vrtićima triljskog područja, obilježen je Svjetski dan jabuke 20. listopada 2018. godine. Cilj radionice je bio najmlađim sugrađanima ukazati na prednosti zdrave prehrane i to na primjerima kulture jela iz antičkog Rima. Poseban je naglasak stavljen na konzumaciju jabuka i širenje sadnica iste diljem Rimskog Carstva. Prvi dio radionice je sadržavao kratko predavanje, a drugi je poslužio za kreativni rad – crtanje i izradu jabuka u tehnici mozaika. Održano je ukupno pet radionica za 112 polaznika dječjih vrtića, koji su se upoznali sa sasvim novim pojmovima te naučili čime se bave arheolozi, tko su bili stari Rimljani, kako su se prehranjivali i kakvu su umjetnost poznavali.

11.4. Ostalo

U sklopu projekta „Upoznaj svoju zemlju“ u organizaciji Zajednice društava turističkih vodiča Hrvatske, a povodom Dana međunarodnog priznanja Hrvatske, Turistička zajednica grada Trilja i Muzej triljskog kraja su 14. siječnja 2018. godine proveli besplatnu turističku turu. Obilazak je započeo u Muzeju triljskog kraja, nastavio se u mjestu Gardun gdje su sudionici razgledali

ostatke logorske arhitekture Tilurija, nastavio se na utvrđi Nutjak i završio na visećem mostu u Trilju.

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU (PR)

12.1. Objava u tiskanim i elektroničkim medijima

Najave otvorenja izložbi i drugih događanja na internetskim portalima Ferata, Dalmacija danas, Dalmacija News i službenoj stranici grada Trilja. Redovito se ažurira Facebook stranice Muzeja, šalju obavijesti/promocije Muzeja i njegove ponude kod turističkih agencija putem elektronske pošte i muzejskih publikacija.

12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

Najave otvorenja izložbi i drugih događanja za Hit radio, Sinj. U rujnu 2018. godine Muzej triljskog kraja te arheološke lokalitete Tilurij i Nutjak je posjetila TV ekipa RTV Slovenije koja je napravila reportažu o djelovanju Muzeja te arheološkim bogatstvima triljskog kraja.

12.3. Predavanja

U siječnju 2018. Muzej triljskog kraja sudjelovao je u Noći muzeja koja se 13. godinu održala diljem Hrvatske, a koju je obilježilo geslo *Muzeji i sport – više, brže, jače /citius, altius, fortius*. Najmlađi posjetitelji na edukativnom predavanju „Sport u rimskom legijskom logoru Tiluriju: Gaj Laberije i lopta“ saznali su kojim su se sportovima bavili Rimljani te zašto je Tilurij značajan u sportskom kontekstu. Dječju Noć muzeja završili su igraonicom gdje su imali neke od antičkih sportskih igara. Program se nastavio predavanjem „Ne osvajam ja planine, planine su osvojile mene“ gđe. Nevenke Mladine Stettler, koja je prisutne upoznala s trima ekspedicijama. Posjetitelji su imali mogućnost razgledati stalni postav i izložbu. U sklopu obilježavanja Međunarodnog dana muzeja 18. svibnja, u Muzeju triljskog kraja je prof. dr. sc. Zrinka Šimić – Kanaet održala predavanje „Idemo u Muzej na pivo – mlijeko, pivo i druga pića.“ Tijekom svog izlaganja predavačica se posebno osvrnula na nastanak i razvoj piva kao prehrambenog proizvoda.

U srpnju 2018. godine je dr. sc. Josip Dukić s Katoličko bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu održao predavanje „Povijest triljskih mostova.“ Mnoštvo zainteresiranih Triljana, uživalo je u predavanju u kojem je autor donio povijesni pregled svih prijelaza preko rijeke Cetine od antike do danas; počevši od rimskog mosta, preko „Gvozdenog mosta“ cara Franje Josipa I., pa sve do „Visećeg“ i „Triljskog“ kojima se i danas služimo. Virtualno „putovanje“ rijekom Cetinom je započelo na izvoru te pratilo njen tok sve do utoka u Jadransko more u Omišu.

12.4. Promocije i prezentacije

U sklopu manifestacije *Dani Sv. Mihovila* kojom se obilježava dan Grada Trilja, 20. rujna se u Muzeju triljskog kraja upriličila promocija monografije *Tilurium IV., Arheološka istraživanja 2007. – 2010. godine*. Nastala iz pera čak šestorice autora (M. Sanader, D. Tončinić, Z. Šimić Kanet, S. Ivčević, Z. Buljević, T. Šeparović i I. Miloglav), ova monografija na 393 stranice donosi opis tijeka arheoloških istraživanja rimskog legijskog logora Tilurij u navedenom razdoblju, te analizu i obradu brojnih pokretnih nalaza. Sustavna istraživanja rimskog legijskog logora Tilurij od 1997. godine provodi Katedra za antičku provincijalnu i ranokršćansku arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, a na čelu s prof. dr. sc. Mirjanom Sanader. Rezultati svih istraživanja su redovito objavljeni u prethodnicama ove publikacije; *Tilurium I., Tilurium II. i Tilurium III.*, te sadrže prikaze povijesti lokaliteta, okolnosti istraživanja i karakteristike prostora. Publikacija *Tilurium IV.* sadrži više informacija o razvoju raznih metodologija istraživanja lokaliteta, crteže, fotografije te neizostavni katalog svih pokretnih nalaza koji proistječu iz arheoloških kampanja na lokalitetu Tilurij od 2007. do 2010. godine. Muzeju je svojim angažmanom posebnu čast iskazao predstavljatelj monografije - akademik Nenad Cambj. Istog mjeseca je povodom Međunarodnog dana turizma, Turistička zajednica grada Trilja u Muzeju triljskog kraja promovirala aplikaciju *Vision One* namijenjenu ugostiteljima i turistima.

U prosincu 2018. je u Muzeju triljskog kraja predstavljena knjiga „Lipoti je ime Cetina“ autora Stipe Krce. U ovom putopisnom djelu autor prati tok rijeke Cetine i sudbine ljudi koji pokraj nje žive te posebnu pažnju obraća na osiromašene i marginalizirane društvene skupine. Knjigu su predstavili dr. sc. Josip Dukić i autor Stipe Krce, Niveska Juraga - Kovačev je publici pročitala nekoliko ulomaka iz knjige, a program je u ime suorganizatora promocije, Muzeja triljskog kraja, vodila ravnateljica Sanja Budić Leto.

12.5. Koncerti i priredbe

Otvorenje izložbe „Naš 25. Božić“ je uveličala mlada umjetnica Martina Bakić iz Trilja, koja postaje sve zvučnije ime na domaćoj glazbenoj sceni.

13. MARKETINŠKA DJELATNOST

U kolovozu je na popularnom web portalu *Hot Spots – Croatian Tourist Guide* objavljen opsežan članak o Muzeju triljskog kraja koji se može pronaći na poveznici <http://hotspots.net.hr/2018/08/muzej-triljskog-kraja-cuvar-triljske-bastine/>.

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

TIP POSJETITELJA	STALNI POSTAV	POVREMENE IZLOŽBE	MUZEJSKE IZLOŽBE U DRUGIM SREDINAMA	IZDVOJENE ZBIRKE I LOKALITETI	UKUPNO STALNI POSTAV + IZLOŽBE	EDUKACIJSKI PROGRAMI	MANIFESTACIJE, OTVORENJA, PROMOCIJE, AKCIJE I DRUGI PROGRAMI (navesti koji)	NOĆ MUZEJA	MEĐUNARODNI DAN MUZEJA	UKUPNO	UKUPAN BROJ POSJETITELJA
ODRASLI (pojedinačni posjet)	113	187			300	25	141	186	22	374	674
KARTA S POPUSTOM POJEDINAČNI POSJET (djeca, mladi, umirovljenici,...)					0	37			212	249	249
GRUPE - odrasli (broj osoba)	87				87					0	87
GRUPE - predškolski uzrast (broj osoba)	40				40	112				112	152
GRUPE - osnovna škola (broj osoba)	95	149			244	163				163	407
GRUPE - srednja škola(broj osoba)					0					0	0
GRUPE - studenti (broj osoba)	32				32					0	32
OSOBE S POSEBNIM POTREBAMA (broj osoba)					0					0	0
OBITELJSKA ULAZNICA (broj osoba)					0					0	0
STRANI TURISTI (pojedinačno i grupno)	152				152					0	152
BESPLATAN ULAZ (od ukupnog broja)	32	336			368	337	141	186	234	898	1.266
UKUPNO:	519	336	0	0	855	337	141	186	234	898	1.753

15. FINANCIJE

15.1. Izvori financiranja

- RH 18,43 %
- lokalna samouprava 71,86 %
- vlastiti prihod 2,39 %
- sponzorstvo
- donacije
- EU fondovi
- regionalna samouprava 7,32 %

15.2. Investicije

103.969,98 kn